

עֵרֶץ וְאֶתִיקָה

חידושים, הנחיות, הלכות ופרשנויות
בסוגיות של אתיקה מקצועית בעריכת דין

גליון מס' 49 ■ סיון תשנ"ח ■ מאי 1998

יוצא לאור ע"י ועדת האתיקה של ועד מחוז ת"א בלשכת עורכי הדין ■ העורך: עו"ד עמוס נצר
המערכת: דניאל מריש 10, תל-אביב 64731

חברות וחברים,

הנדון: הדין המשמעותי – בידי מי?

אחד הטיעונים המועלים ע"י התומכים בביטול הסמכויות הנתונות ללשכת עורכי הדין בחוק הוא, כי הדין המשמעותי אינו נאכף כיאיות ע"י הלשכה וכי קיימת סחבת וטיפול לקוי בתלונות נגד עורכי-דין. ברצוני להתייחס לטיעון זה על שני היבטים: העובדתי – האם אכן מטפלים אנו בדרך הראויה בתלונות נגד עורכי-דין. העקרוני – האם מן הראוי שהדין המשמעותי ישאר בידי לשכת עורכי-הדין.

במשך קרוב לשלוש שנים שבהם פועלת ועדת האתיקה הנוכחית סיימנו טיפול בקרוב ל-5,000 פניות אלינו. למעשה, הסתיים הטיפול ביותר פניות מאשר כאלה שנפתחו וזאת מאחר שחיסלנו פיגורים מהעבר. כל הפניות מטופלות מיד והטיפול מסתיים במרבית המקרים בתוך חודשים בודדים. הטיפול נעשה ע"י ועדה שחבריה פועלים בהתנדבות ולא נדרש תשלום שכר כלשהו בגין טרחתם. גם הדיינים בבתי הדין המשמעותיים פועלים בהתנדבות ורבים מהם מקדישים חלק נכבד מזמנם לתפקיד רב האחריות. מעניין להשוות את פעילותנו עם פעילותם של גופים אחרים העוסקים בעניינים דומים. האם קיימים גופים נוספים היכולים להצביע על נתונים דומים?!

ברור, אם כן, כי אלה הטוענים ל"חוסר יעילות" או ל"סחבת" אינם בקיאים בנתונים העובדתיים, אלה סותרים באופן חד-משמעי את טענות המקטרגים. חבל שרבים אינם טורחים לבדוק את העובדות בטרם מועלות טענותיהם.

השאלה השניה הינה האם מן הראוי שהלשכה עצמה תטפל בדין המשמעותי של חבריה. עריכת דין הינו מקצוע בעל אופי מיוחד: עורך-הדין מצוי בעימות ובמאבק מתמיד עבור לקוחו. הוא מחוייב לפעול בנאמנות ובמסירות עבור הלקוח, לסייע לבית המשפט לעשות משפט וכל זאת ללא מורא ופחד מאיש. בהפקדת הדין המשמעותי בידי לשכת עורכי הדין יש משום הכרה בתפקידו המיוחד של עורך-הדין ויש בו כדי להבטיח שעורך-הדין יוכל למלא את תפקידיו הרבים במקצועיות, ביושר וללא חשש מהתנכלויות מצד הגורמים השונים עמם הוא מצוי במאבק מתמיד; בין אם המדובר ברשויות ציבוריות ובין אם המדובר בגורמים פרטיים. ענייני המשמעותיים צריכים להידון ע"י לשכת עורכי דין עצמאית והגונה המסוגלת למצות את הדין עם חבריה במקרים מתאימים אך לשמור בכל עת על אי תלותם של חבריה ומקצועיותם.

שטר ושובר בצדו. בקיימה את הדין המשמעותי על לשכת עורכי הדין לפעול בהגינות, ביושר ללא משום פנים ותוך שמירת כל הכללים החלים על רשות ציבורית. היקפה הנרחב של הסמכות מחייב את נטילת האחריות; רק לשכה היודעת לשמור על הכללים, לגרום לכך שהצדק הן יעשה והן יראה – יכולה להצליח למלא את שנתן לה המחוקק ולשמור עליו. ואכן, יש לקוות שנדע כולנו לשמור על הפקדון רב האחריות שהפקיד בידינו המחוקק והמהווה את לב לבה של לשכת עורכי הדין.

בברכת חברים,
אלקס הרטמן, עו"ד
יו"ר ועדת האתיקה

עוה"ד וחוקרים פרטיים האם בשליחת חוקרים ע"י עו"ד של חברות ביטוח ללקוחות שנפגעו בנזקי גוף יש משום התנהגות בלתי אתית?

העובדות:

1. השואל עוסק בתחום הניזקין ובמסגרת עבודתו הוא נתקל כדבר שבשגרה בתופעה הנראית לו מוגזת לכללי האתיקה.
2. במהלך ניהול תובענה שעניינה פיצויים בגין נזקי גוף נשלחים לדבריו חוקרים "לדובב" את מרשיו (התובעים) וזאת ללא כל תיאום מוקדם עמו וזאת במגמה ברורה להוציא מהם פרטים רבים ככל האפשר ביחס למצבם הבריאותי, הפיננסי והאחר. לעתים מציג עצמו החוקר ככה ופעמים בא הוא בעורמה ותוך מרמה באשר לזהותו.
3. החוקרים משוגרים מטעם עורכי-הדין המייצגים את חברת הביטוח, בין אם עורך-הדין הוא חיצוני לחברה ובין אם הוא שכיר.
4. לפרקים נשלחים חוקרים אלה כהוראה של עורכי-הדין ולפרקים נעשה הדבר תוך עצימת עיניים של עורך-הדין.

השאלות:

- א. האם ייתן התנהגות זו עומדת בניגוד לכלל 25 לכללי האתיקה?
- ב. האם הקלטת מרשו ע"י חוקר מהווה הפרה של כללים 22 ו-25 במצורף?
- ג. האם לעו"ד במחלקת תביעות יש מעמד אחר מאשר לעו"ד חיצוני?
- ד. האם ניתן להשתמש בתובענה בהקלטות שנעשו כאמור?
- ה. כיצד על השואל לנהוג לשמירת האינטרסים של לקוחותיו לאחר שדוכבו במרמה?

עמדת הועדה:

- א. לעו"ד אסור לפנות אל התובע המיוצג לא ישירות ולא באמצעות שליח מטעמו ולרבות חוקר.
- ב. לעורך-דין אסור להקליט תובע מיוצג באמצעות שליח מטעמו ולרבות ע"י שיגור חוקר.
- ג. על עורכי-הדין במחלקת תביעות חלים אותם כללי אתיקה הנהגים כלפי עורך-דין חיצוני.
- ד. שאלת הקבילות אינה מתחום דיני האתיקה ויש להתייחס אליה תוך כחינת דיני קבילות ראיות.
- ה. בכל מקרה יש לנקוט את הצעדים המתבקשים במישור הראיות, ואם יש לכך מקום, גם במישור האתי.

הערות המערכת:

1. באשר לסעיף א' ו'ב' לשאלתא הרי מובן כי הוראות כללי האתיקה של לשכת עורכי הדין אינן חלות על חוקרים פרטיים ועל כך תגובת הועדה לא התייחסה ישירות לשאלה בנושא זה.

מערכת יחסי עורכי-דין

המכהנים

ככונסי נכסים משותפים

עורך דין המכהן ככונס נכסים
למכירת דירת בני זוג ומשמעות
מעמדו וחובותיו ככזה הן כלפי
בית המשפט, הן כלפי לקוחו
המקורי והן כלפי עמיתו
לתפקיד לכינוס הנכסים

העובדות:

1. עורך-דין ועמיתו מונו ע"י בית המשפט ככונסי נכסים למכירת דירת בני זוג כשכל אחד מהם ייצג כמקור את אחד מבני הזוג.
2. המתלונן שייצג את הבעל טוען כנגד עמיתו שייצג את האשה כי האחרון מסייע לאשה להכשיל את מכירת הדירה – שכן היא מעוניינת לזכות בדירה לעצמה – והדבר מתבטא באי מתן אפשרות לקונים פוטנציאליים לראות את הדירה ואף נעלה בפני הבעל וכפני המתלונן את חדרי הדירה לצורך הצגתה למכירה לקונים.
3. הכונס שייצג בראשית ההליך את האשה הצהיר בפני ביהמ"ש כי הוא חובש בכרונו "שני כובעים" האחד הוא כדבריו ייצג את האשה ומדיניותה בנושא, קרי, הכשלת מכירת הדירה והוא רואה עצמו כמפו לרצונה זה ואילו ב"כובע השני" הוא רואה עצמו ככונס שמונה לתפקידו ע"י בית המשפט לצורך מכירת הדירה. שני ה"כובעים" משמשים בצוותא ואין הוא רואה בכך סתירה.
4. המתלונן מעוניין לקבל את עמדת הלשכה גבי ההיבטים האתיים, אם יש כאלה, לאור גישת ב"כ האשה כמבואר לעיל.

עמדת הועדה:

- א. עורך-דין יכול ואף מתמנה בפועל ככונס נכסים למכירת דירה שבה שותפה מרשתו – אולם מהרגע שמונה ע"י ביהמ"ש ככונס עליו למלא את החובות המוטלות על כונס ככזה ולפעול לביצוע תפקידו באופן שתיעשה על ידיו כל פעולה סבירה לקידום מכירת הדירה ואפילו הדבר אינו תואם את מאווי מרשתו.
- ב. אם התנהגות עורך-הדין בפועל מגלה (וכטענת המתלונן) התנהגות הסותרת את מהות תפקידו וייעודו של הכונס כי אז עליו להביא טרוניתו ועמדתו זו בפני בית המשפט שהוציא מלפניו את צו המינוי של עמיתו ככונס ולבקש את ביטול המינוי של עמיתו.
- ג. ייאמר בשולי הדברים כי כונס נכסים למכירת דירה חייב לפעול כנאמנות ע"פ הוראות בית המשפט בלבד, להבדיל מהוראות או רצון לקוחו המקורי. (20877)

עורך הדין והלקוח

האם זכות העכבון של

עורך-דין מכח סעיף 88 לחוק

לשכת עורכי-הדין כוללת גם

את הזכות לעכב

דרכונו של לקוח?

השאלתה:

- א. עורך-הדין השואל ייצג לקוח שהינו אזרח זר בהקשר לתאונת עבודה שאירעה לו.
- ב. בשלב מסוים מצא הלקוח לנכון להחליף את ייצוגו ע"י עורך-הדין השואל בעורך-דין אחר.
- ג. התעוררה שאלת שכר הטרחה המגיע לעורך-הדין השואל כשהוא מפעיל את זכותו לעיכוב דרכונו של הלקוח במסגרת הוראות סעיף 88 לחוק לשכת עורכי-הדין.
- ד. השאלה המופנית לועדה היא האם זכאי עורך-הדין לעכב תחת ידיו את דרכו הלקוח (וכמובן להגיש תביעה מתאימה כנקוב בסעיף 88 הני"ל) או שמא אינו זכאי לכך.

עמדת ועדת האתיקה:

התשובה לשאלה האם מותר לעכב דרכונו של לקוח עפ"י הנקוב בסעיף 88 לחוק לשכת עורכי הדין אינו כולל בחובו את הזכות לשלול יציאת אדם מהארץ. הגבלה כה חמורה על חרותו של אדם צריך שתיתן במפורש. לצורך כך ראוי לפנות לבית משפט מוסמך. (21348)

עורך-דין כמנהל עזבון

וסוגית שכר טרחתו

עורך הדין כמנהל עזבון

וזכויותיו לקבלת שכ"ט מצד ג'

בגין פעולות שנעשו במסגרת

כהונתו זו לטובת אותו צד ג'

העובדות:

1. עורך-דין מכהן כמנהל עזבון וצד ג' כלשהו טען לכספים המגיעים לו מתוך העזבון.
2. כבדי לברר את טענת אותו צד ג' ולברר מהם הכספים המגיעים לו, אם בכלל, וכן המצאות של כספים כאלה הצריך הדבר ביצוע של פעולות רבות עבור אותו צד ג' לרבות שיגור מכתבים לחו"ל, ניהול שיחות טלפון ובידורים שונים.
3. בסופו של דבר השתכנע מנהל העזבון כי אכן

מגיעים כספים מסוימים מהעזבון לצד ג'.

4. השאלתה של עורך-הדין היא האם הוא זכאי לנכות שכר טרחה עבור אותן פעולות שנקט כאמור עבור צד ג' מתוך הכספים המגיעים לו.

עמדת הועדה:

- א. הועדה בדיעה כי מנהל העזבון אינו זכאי לשכר טרחה – שכן זה נקבע רק ע"י בית המשפט בגין פעולותיו כמנהל עזבון.
- ב. לנוכח האמור לעיל על מנהל העזבון לבקש מבית המשפט שדן בתיק העזבון שכר טרחה מיוחד בגין פעולותיו עבור הזוכה ואין הוא רשאי לנכות שכ"ט על דעת עצמו.

(21022)

עורך-הדין –

הלקוח והמשטרה

עורך דין של חברה המצוייה

בכינוס נכסים נתבקש ע"י

המשטרה להעביר לה חומר

של החברה בעקבות חקירה

המתנהלת נגד מנהליה –

כיצד על עורך הדין לנהוג

בהתחשב בעקרון

החסיון של הלקוחות?

העובדות:

1. המשטרה ביקשה מעורך-הדין את החומר שבידו המתייחס לחברה.
2. החברה עצמה נמצאת בכינוס נכסים וכונס הנכסים נתן לעורך-הדין הוראה להעביר למשטרה את החומר המבוקש על ידיה בטענה כי כיום הוא זה שייכנס בנעלי החברה וזכיה הוא מותר על טענת החסיון.
3. שאלת עורך-הדין היא כיצד לנהוג במקרה זה.

עמדת הועדה:

- א. הועדה סבורה כי אם המדובר בכונס נכסים שמונה מכח אגרת חוב – הרי אין הוא כזוה מחליף את דירקטוריון החברה הממשיך מצדו לשמש כאורגן של החברה (וזאת עד לפירוקה או למינוי מפרק זמני).
- ב. לנוכח האמור לעיל כונס הנכסים אינו יכול לוותר על טענת החסיון בשם החברה.

(19712)

האם קיימות הגבלות עיסוק כלשהן על עורך-דין שכיר במעברו לעבוד במשרד

עורך-דין אחר העוסק גם הוא באותו תחום עיסוק שבו עסק עורך-הדין במשרדו הקודם?

השאלתה:

א. שנים ארוכות הועסק במשרד השואל עורך-דין אשר טיפל בסוגים שונים של עניינים משפטיים. בשנים האחרונות עסק במשפטים אזרחיים אשר נושאים היה רשלנות רפואית.

ב. במהלך עבודתו של הפרקליט כמשרד היה בקשר ישיר ועצמאי עם חלק מהלקוחות החשובים ביותר של המשרד בתחום הרשלנות הרפואית.

ג. ענף הרשלנות הרפואית לטענת השואל הינו מיוחד וייחודו מתבטא ביחסים המיוחדים הרקמים עם רופאים ואנשי שירות הרפואה אשר מערכת האמון והפתיחות בינם לבין פרקליטיהם מושגת בעמל רב.

ד. בין המשרדים המייצגים תובעים שנפגעו לטענתם כתוצאה מרשלנות רפואית נמנה גם משרד מסויים (להלן "המשרד") העוסק בענייני רשלנות רפואית באופן אינטנסיבי ומייצג תובעים רבים ומנהל כנגד לקוחות משרד השואל או חלקם מספר גדול של הליכים משפטיים.

ה. לאחרונה הודיע הפרקליט שעבד כאמור במשרד השואל כי בדעתו לפרוש ממשרדו וכי הוא כבר התקשר עם משרד אחר בכדי להתחיל לעבוד בו תוך עת קצרה ומוקדם ככל האפשר.

ו. השואל סבור שמערכת הקשרים והמידע אשר הפרקליט הפורש רכש במשרדו עם רופאים ומוסדות רפואיים כאמור אשר שתועבר למשרד החדש הנייל אשר מייצג באורח מובהק את האינטרסים של מי שמבקשים להוכיח את רשלנותה של המערכת הרפואית לגרמיה השונים במקרים רבים שהיקפם הכספי גדול ביותר. לטענתו עלול להווצר נסיבות אלו מצב בלתי נסבל מבחינת לקוחות השואל ולפיו למשל אותו בעל תפקיד במערכת הרפואית אשר חילק את סודותיו הכמוסים ביותר עם הפרקליט הפורש ימצא אותו בעתיד מעברו השני של המתנס.

ז. לסיכום השאלתה סבור עורך-הדין כי ראוי הוא שבנסיבות מקרה זה ומקרים דומים אחרים תיאסר על הפרקליט הפורש במשך תקופה ממושכת ייצוג של לקוחות בתחום האמור ותוגבל אפשרותו

מלעסוק באיזושהו תיק הקשור במישרין או בעקיפין במי מלקוחות משרד השואל במקום עבודתו החדש – שהרי לדבריו גם על העיקרון שהצדק צריך להיעשות ולהיראות יש צורך להקפיד.

תגובת הפרקליט הפורש:

1. הפרקליט סבור כי בקשת עורך-הדין השואל חורגת מהמסגרת המקובלת של הליכים משמעתיים או קבלת חוות דעת מועדת האתיקה.

2. ההנחיות אותן מבקש לקבל עורך-הדין השואל יביאו למעשה את הפרקליט הפורש למצב שבו תישלל ממנו האפשרות לעסוק במקצוע בתחום התמחותו – שהרי משרד השואל מייצג כמעט את כל הגופים הנדולים ביותר בישראל הנתבעים מכח דיני הניוקין לרבות בנושא הרשלנות הרפואית – ואילו אותם גופים המיוצגים ע"י עורך-הדין השואל מיוצגים גם במקביל ע"י עשרות רבות של משרדי עורכי דין, כך שהטלת איסור גורף על עורך-דין לעסוק בכל תיק הקשור במי מלקוחות משרד השואל כמוה כאיסור לייצוג תובעים בתיבות כאמור כמעט באופן מוחלט – ובכך תבוא לליה וגדיעה של הקריירה המקצועית של הפרקליט הפורש ו/או כל פרקליט אחר הנמצא במצב דומה – שלא לדבר על כך שאין הגבלות כאלה עומדות בקנה אחד עם דיני האתיקה (ובהוראות חוק יסוד חופש העיסוק).

3. לדעת הפרקליט הפורש יהיה זה מספיק במקרה שלפנינו ובהתאם לכללי האתיקה כי עורך-הדין הפורש לא יטפל במשרדו החדש באותם תיקים שיפולו על ידיו במשרד הקודם.

עמדת ועדת האתיקה:

ועדת האתיקה, לאחר עיון ממצה בעמדות עורך-הדין השואל והפרקליט הפורש, שהוצגו בהרחבה ובהעמקה בפני הועדה מצאה לנכון להודיע לפרקליט הפורש כי בשל העובדה כי בתיק מסויים שטופל במשרד עורך-הדין השואל בעת שעבד שם אותו פרקליט ראוי הוא כי לא יטפל בתיק זה במשרדו החדש.

הועדה כדעיה כי על הפרקליט הפורש להמנע מלהתכתב עם מוסדות רפואיים המיוצגים ע"י משרד השואל בעניינים שטופלו ע"י משרד השואל עת הפרקליט הועסק בו.

בנוסף לאמור לעיל החליטה גם ועדת האתיקה להודיע לצדדים כי על עוה"ד הפורש להמנע מלטפל באופן אישי באותם התיקים התלויים ועומדים בין משרדו הקודם לבין משרדו הנוכחי ואשר היו מטופלים במשרד הקודם עת עבד בו כשכיר.

מעבר לאמור לעיל לא מצאה הועדה מקום להטלת מגבלות על עיסוקיו של הפרקליט הפורש. (21026)

עויד שהפך עצמו ליועץ כלכלי

פריט העובדות לפי הקובלות:

המתלוננת, שהינן אחיות, היו לקוחותיו של הנאשם במשך מספר שנים, לעניינים שונים. המתלוננת היו בקשרי ידידות עם הנאשם והרשו לו אמן רב.

בין היתר, הנאשם ייצג את המתלוננת בניטול בהוצאת צו הירושה של אמן, שנפטרה ויממש נכסים על פיו.

אחת האחיות, לא הייתה עצמאית ומצבה ההתפתחותי היה גבולי שהצורך טיפול צמוד. עם מות האם על מנת לראוי לצרכיה לרבות מספלת צמודה, הוחלט למכור דירה מבין נכסי העצון של האם ולהשתמש בתמורה.

הנאשם טיפל במכירת הדירה, שנמכרה בסכום של כ-80,000 דולר, מתוך הוציב סכום של כ-70,000 דולר ושימרה מהקונים לנאשם.

בעצת הנאשם, השקיעו המתלוננת, מתוך התמורה סך של 65,000 דולר, ע"י הלוואה לחברה (להלן – "החברה"). הנאשם הבטיח למתלוננת הצמדה לזולת ובנוסף ריבית של שני אחוז או שני אחוז וחצי לחודש, מבלי לראוי יהיה לכלול את האחרון הגייל כמו כן הציג הנאשם כי על מנת להבטיח את זכותן של המתלוננת תירשם לזכותן הערת אזהרה על נכס מקרקעין אשר בבעלות החברה (להלן – "עצת ההשקעה") ולחלופין "עסקת הלוואה".

הנאשם עצמו היה רשום כבעל מניות בחברה, אך לא נילה למתלוננת את מעורבותו האישית בה. סכום הלוואה סך 65,000 דולר הועברו ישירות מהנאשם לחברה. הנאשם העביר את סכום הלוואה, מבלי לראוי תקבלנה מסמכים הנוגעים לענין התומכים בעצם קיום עסקת הלוואה והיקפה, לרבות הסכם הלוואה, וכן התייחייבו לרשום הערת אזהרה כבטחון כפי שהובטח למתלוננת. במהלך הזמן, המתלוננת קיבלה חלק מהתלוואה תורה ונתור סכום של כ-50,000 דולר שלא נפרע.

הנאשם סידר, בשם המתלוננת, הסכם הלוואה, על פיו הוסבו הכספים שטרם נפרעו להלוואה חדשה. ההסכם (להלן "הסכם הלוואה"), נערך ע"י הנאשם, אשר התרשע, ולא דאג בעת עריכתו לאינטרסים של המתלוננת – לקוחותיו כדלקמן.

לא דאג לבירור ולרשום סכום החוב הנוכח והמדוייק, כמקום חוב של 49,000 דולר או 52,000 דולר שהיה שנוי במחלוקת, נרשם בהסכם סך של 100,000 ש"ח. ההסכם חסר פרטים רבים כמו פרטי החברה הלווה במדוייק, מספר החברה, כתובתה, פרטי החותמים בשמה, ומי המוסמך לחתום. הנאשם לא דאג למתלוננת לבטחון פרעון החלוואה ולא הסגיד להן כי בהערת אזהרה אין כוונה מספקת ויש צורך ברישום משכנתה; לא נילה למתלוננת כי על הנכס שהוצע כבטוחה כבר הייתה רשומה משכנתה קודמת, ללא הנבלט סכום לזכות בנק ולכן הנכס כלל אינו יכול לשמש כבטוחה; ההסכם חסר פרטים של הנכס שהיה צריך לשמש כבטוחה ע"י רישום הערת אזהרה.

הטופס שנערך לרישום הערת אזהרה נחתם ע"י חברה אשר לא הייתה החברה. החברה עצמה לא תמנה על כל מסמך התייחייבות או הסכמה לרישום הערת אזהרה.

למתלוננת נודע כי רישום הערת אזהרה אינו אפשרי, רק כאשר ניסו לרשמה בעצמן. הנאשם לא נילה למתלוננת כי לא ניתן לרשום הערת אזהרה בנזן משכנתה על הנכס המועד.

הנאשם קיבל מאחד המנהלים בחברה, שיק חותם לבטחון פרעון החלוואה, עד לרישום הערת האזהרה. השיק נמסר לשם הבטחת המתלוננת, אך למרות שלא התאפשר רישום הערת האזהרה, הנאשם לא מילא למתלוננת ובא כותן את השיק, מאחר ולטענתו ניתן השיק טען כי השיק נמסר להבטחת חוזה שכירות ולא להבטחת רישום הערת אזהרה.

סוף דבר, החברה הפסיקה פעילות ללא שפיעה את החלוואה

המתלוננת לא יכלו לגבות את החוב, כתוצאה ממעשיו ותחליו של הנאשם כפי שפורטו לעיל.

מסגרת הנאשם

הנאשם טען כי עניין עסקת הלוואה נעשה בגין יחסי הידידות בינו לבין המתלוננת, ואף ההתייעצות לגבי כדאיות העסקה והבטחות ביניה נערכה בביתה של המתלוננת ובמסגרת "שיחת רעים". לחיוב טענתו טען הנאשם כי עבור התיוך בין המתלוננת לחברה בעניין עסקת הלוואה לא נבה דמי תיווך וכן לא נבה שכר טרחה.

כאשר להסכם הלוואה שנחתם, טען הנאשם כי הוכן ע"י אחד המנהלים בחברה, וחזר רק אישר את תחילתו והעבירו חתום מטעם החברה לחתימת המתלוננת. לטענתו לא נתבקש לבדוק את ההסכם ולא נשאל לגבי האם הוא שומר על האינטרסים של המתלוננת. מכאן שכל הטענת לגבי הרשלנות בניגוד ההסכם: הפרטים החסרים והלא מדוייקים, וכן אי הבטחת המתלוננת ברישום הערת אזהרה אינן תלויות בו.

הנאשם טען כי מאחר ולא הוא טיפל ברישום הערת האזהרה, לא נילה למתלוננת כי הרושם לא יתאפשר בגין משכנתה על הנכס המועד.

הבעיות המשפטיות שבמחלוקת:

1. האם מתן עצת ההשקעה וביצוע עסקת הלוואה ע"י הנאשם נעשו במסגרת מקצועי כעורך דין?

הנאשם, כעורך דין לא יכול להתנגד מתוארו מתי שירצה ולומר כי בפעולה מסויימת פעל כעורך דין ובפעולה אחרת כאדם פרטי. המתלוננת סמכה על הנאשם כעורך דין וזאת הסיבה שנוספו לעסקת נפל לו.

המתלוננת בטוחה כנאשם כעורך דין, הן לא היו ערות להבנתה בין הנאשם כעורך דין ובין הנאשם חבר. התקשורת המתלוננת עם הנאשם, בראשית הדרך, נעשתה במסגרת כעורך דין, לא כחברו ילדות ולא כאדם פרטי, וזה היה אופי הקשר במשך מספר שנים וכן השיחוי לראותו גם בעסקת הלוואה.

מעדות הנאשם עולה כי בשעה שבא להחתים את המתלוננת על הסכם הלוואה, לא הודיע להן מווייבית כי לא הוא הכין את ההסכם, ובנוסף לא הסליך להן לבדוק את ההסכם בעצמן או לתת לבדיקת עורך דין אחר, לכן הניחו המתלוננת כי הנאשם דאג במסגרת ההסכם לאינטרסים שלהן והבטיח את זכויותיהן.

כמו כן, כאשר הנאשם נתן את העצת להשקיע כספים ע"י הלוואה לחברה, אמר למתלוננת כי החברה מחזירה כספים וניתן לסמוך עליה, וזאת מהיכרותו אותה במסגרת יעוץ משקיעי וז כעורך דין. באופן דומה ראו המתלוננת את עצמן במסגרת עסקת הלוואה כלקוחותיו, וכי גם אותן הוא מייצג מול החברה.

מתוך חוסר הראיות והעדויות לא ברור האם הנאשם קיבל שכר טרחה עבור עסקת הלוואה אם לאו. ע"פ גרסת המתלוננת עסקת קיבל את שכר הטרחה עבור עסקת הלוואה במסגרת העסקה של מכירת הדירה. אפילו אם נקבל את גרסת הנאשם כי לא קיבל שכר טרחה עבור עסקת הלוואה, אין הדבר אוסר כי המתלוננת לא היו לקוחותיו וכי הוא בטור מאחזיות לעסקה.

עויד אברהם די בספרו **אתיקה מקצועית של עורכי דין** (מהדורה שניה – תוספת רביעית ינואר 1997) (להלן – "אברהם ור"), בעמ' 133, מתייחס לשאלות, מיהו לקוח ומיהו חובת הנאמנות של עורך הדין כלפיו. בחוק לשכת עורכי הדין או בכללים אין הגדרה מיהו לקוח. מוצג על מידע לראות לקוח כאדם שיפה את כוחו של עורך דין להיות מיועץ על דבר כלשהו, המדינה, ונזפים ציבוריים, כאמור בסעיף 22 לחוק, וכן לכתוב שירותים משפטיים המפורטים בסעיף 20 לחוק. במקרה דן הפעולות להלבנתו של הנאשם נגרות מסעיף 20.

3) אריכות מסמכים בעלי אופי משפטי בשביל אדם אחר, לרבות

ייצוג אדם אחר כמשא ומתן משפטי לקראת עריכת מסמך כזה;
(4) ייעוץ וחיוני דעת משפטיים"

שאלת השאלה האם מרכיב השכר הינו תנאי שבלעדיו אין תחולה להגדרת "ילקוח" בבדיא 51/88 פלוני, עמיד ג' הועד המרכזי, לשכת עורכי הדין, פד"ים ו' 217, נקבע ממורשת כי שכר טרחת עורך דין אינו מרכיב מהותי המצוינות כדי שייחשב אדם ללקוח של עורך דין. כראוי לכך אחריו מקרים רבים שהלוקו אינו משלם את שכרו של עורכו, אלא אחריהם, כגון חברות ביטוח עבור המבוטח, או אירגונים התנדבותיים, או תשלום לסגור פמנה על ידי בית המשפט, ובכל זאת משלם אדם זה ללקוחו של עורך הדין.

לאור חשק הדין, והתנגדות הנאשם, אנו מסיקים כי הנאשם חב חובת נאמנות מקצועית למתלוננת מתוקף מקצועו, גם אם לא שילמו לו שכר טרחת עורך דין ישירות עבור טיפולו בנושא ההלוואה, למרות שטיטס או לראות בנושא ההלוואה חתלם בלתי מפרד מטיפולו במכר הדירה וזאת מבלי שנוצרו, לצורך החלטתו זו, להכריע בדבר סופית. אין ספק כי נסיבות מקרה דען, הוכיח קשר הדוק בין מתן ההלוואה לבין עיסוקו של הנאשם בעורך דין; ההכרות הקרובה ובין המתלוננת לנאשם נוצרה על רקע היותו שותף לחן בעורך דין ובכך עיסוקו המקצועי עורר כחן את האמון לסמוך על עצמו ולהלוות כספים לחברה עליה המליץ.

המתלוננת התייחסו לעצם הנאשם כעצה אמיה וכדאית ולא התעוררו שפקות לבין, הנאשם שהיה ער לאמון שרכשו לו המתלוננת בגין היותו עורך דין, צריך היה כמתן העצה להקפיד שבעתיים על הצגת התמנה המלאה למתלוננת, יתרוניתה והסרתה על שפקת ההלוואה.

בדומה למתן עצה עיי עורך דין והסתמכות עליה כעצה אמיה, המחייבת עורך דין להקפיד במתן עצותיו, קיימת התייחסות בפסיקה למשיכת שיקים ללא כיסוי או הסתבס על שיקים כאלה עיי עורך דין. נקבע בפסיקה, כי פעולה כזו מהווה עבירה משמעותית כמתוך משאלת בליליות, לאור מעמדו המיוחד של עורך הדין. כך נקבע ממורשת בבדיא 30/87 הועד המחוזי של לשכת עורכי הדין בתל-אביב-יפו ג' פלוני עמ' 39, פד"ים ר' 30, 39.

"מתן שיק כמתוך הכנסת לשלם חובתו ביום הנקוב בו, ואם חובה זו חלה על כל מושג שיק, קל וחומר כך עורך דין לכבד חתימתו של שיק שמשם. החובה בסעיף 3361 לחוק לשכת עורכי הדין יש בה משום דרישה שהיא מעבר לחובת ההימנעות מביצוע עבירות מוגדרות."

עורך הדין נבדל מהאדם הרגיל, לכן עליו להקפיד במעשיו ובעצותיו. בתי הדין המשפטיים עמדו לא אחת על טרומת ההתנהגות הנבחרת ויתר הנדרשות מעורך דין. כך למשל מעיין בית הדין המשפטי בבדיא 113/85 (פורסם בעט ואתיקה נלוין 27, ינואר 93), באשר למשיכת שיקים ללא כיסוי:

"כבר מסקו בתי הדין המשפטיים, לא אחת, כי משיכת שיק על ידי עורך דין ואי כיבודו מתווה התנגות בלתי הולמת. הנאשמה להרשעה בכל המסקים לדליל היתה שמירה על האמון שהצביחו רוחש לעורכי הדין, כך ששיק הנמשך על ידי עורך דין נחשב שיקי כסוח ואמין יותר משיק סתם. הנמקה זו מתקשרת גם עם העובדה שעורך דין משמש לא אחת כגאמן בעסקאות שונות, ולפקדותו כספי נאמנות בסכומים לא מבוטלים, מכאן הקפדת היתר על כיבודם של החתימיות ומסמכים המועפים על ידי עורך דין". (ההדגשה אינה במקור).

באופן דומה נקבע בבדיא 15/70 הועד המחוזי של לשכת עורכי הדין בתל-אביב-יפו ג' פלוני עמ' 23, פד"ים א' 16, 23.

"עובדת היות אדם עורך דין, מטילה עליו חובת זהירות מיוחדת בכל הנוגע לעניינים מסוגים אלו ובכל הקשור למסמכים סחירים, לכן מצפה מאתנו הצבור ובצדק... כי אם אנו צבור עורכי הדין נלחל בכך, נשמש דוגמה יפה לצבור כולו, ולאן נגיע בסופו של דבר!" קביעה זו ומנהגם ללא כבני מתן עצות כלכליות, עורך דין צריך להיזהר במתן עצותיו, לאור האמון שרווחש הציבור לעורכי הדין. אשר למסקציה ופסק בעמ' 24, כי:

"ואם הסקציה האפשרית נגד אזהר רגיל על הפרת החתיבות כזו הנה אזרחית בלבד לא מספיק הדבר לגבי עו"ד שענד התנהגות כזו מצדס עו"ד מקצוע עריכת הדין ככלים חוקיים המאפשרים לו עיי הבאתם לדין בגמי בתי הדין המשפטיים, להוקיע מעשים כאלה ועושים להענישים על עשיית מעשה או מחלל שאינו הולם את מקצוע עריכת הדין."

משיכת שיקים ללא כיסוי גם אם לא ומסכו תוך כדי עבודתו המקצועית של עורך הדין או שלא בקשר איתו, מהווה עבירה אתית, משום שפעולה זו מונעת באופן משתעבר רוחש לעורכי דין ובתדמיתם. שיקים הניתנים על ידי עורכו זה הם בעלי אמינות גבוהה. לכן אין מטוס לתענה כי השיקים לא ניתנו במסגרת יחסי עורך דין לקוח ואכן נקבע בפסיקה, כי אי יושר בענייני כספים שנעשה על ידי עורך דין היא עבירת משמעת גם אם נעשה כעניין פרטי.

עלע 8/81, 11 הועד המחוזי של לשכת עורכי הדין בתל-אביב-יפו ג' פלוני, פיד (11) 756, 761.

"אין אנו קפויים, ששעשים, שאינם הולמים את כבוד המקצוע, הם רק כאלה שעשו במסגרת המוגבלת של התנהגות עורך דין תוך כדי עיסוקו בעבודה המקצועית, ועוטים אנו לראות התנהגות בלתי הולמת גם במסגרת רחבה מזו שהוגדר בבדיא 8/76, והמתרחבת, בעבודתו המאומנת, או על התנהגות של עורך דין מחוץ לענייני עבודתו המקצועית."

באופן דומה, לאור האמון שרכשו המתלוננת לנאשם מתוקף היותו עורך דין, היה עליו להקפיד ולהיזהר במתן עצתו, ואין באפשרותו להתחמק מאחריותו לומר כי נתן את העצה כאדם פרטי. לאור כל האמור לעיל, אנו קובעים כי הנאשם פלע בעסקת ההלוואה במסגרת מקצועו כעורך דין. כעת נבחן האם יש ליהס לנאשם אחריות לכשלון עסקת ההלוואה בגין מתן העצה ובגין פעולותיו ומחלליו בביצוע העסקה.

2. אחריותו המקצועית של הנאשם למתן עצת השקעה ואחריותו בטיפול המשפטי בקיום עסקת הלוואה.

רשלנות מקצועית כעבורת משמעת חובות עורכי הדין כלפי לקוחותיהם, בסעיפים 54 ו-61 לחוק, קובעת חובת נאמנות ומסירות של עורך דין כלפי לקוחו, ומעשים ו/או מחללים שאינם הולמים את מקצוע עריכת הדין. רשלנות מקצועית מהווה בסיס לעבירה משמעתית כאשר הרשלנות הינה נגדה ו/או חוררת על עצמה.

אברהם זו בספרו בעמ' 209, 211, מסכם עניין זה:

"רשלנות מקצועית של עורך דין נבחנת לפי סעיף 35 לפקודת הניקיון. רמת המיומנות הנדרשת מעורך דין היא שאלה של עובדה. כיודע בסעיף 35 לפקודה אימץ המחוקק את מבחן "הציפיות הסבירות". מבחן זה הינו מבחן כולל והתיימוש בו הלכה למעשה בעייתו ותלוי בנסיבות כל מקרה ומקרה. ....

בייטום עקרונות הרשלנות ניתן לקבוע כי חובה זו הינה מיומנות מסמטית מקובלת, מעשים ומחללים אשר עורך דין סביר ונבון היה נשמש מפניהם באופן סביריות.

עורך דין המקבל על עצמו טיפול בענייניו של לקוח.... רואים אותו כמי שמציע לפניו הלקוח טעג מכללל, לפיו הוא בעל הכישורים המתאימים, היודע והיכולת להבין ולנהל את הבעיה המוצגת לפניו, וכי הוא מתעדת להפעיל מידה של אחריות סבירה, שבה היה נהג עורך דין רגיל בנסיבות דומות.

החובה המוטלת על עורך הדין הינה חובה הנמדדת באמת מידה מרוביית עיבת על פי מבחניו "בעל המקצוע הסביר".

- מרכיבי של הרשלנות הם:
1. חובה חוקית כלפי התובע להפעיל זהירות או מיומנות או שניהם יחד.
  2. הפרת חובה זו.
  3. נזק משמעותי שנגרם כתוצאה מן ההפרה.
- עקרונות אלה נבנוש על ידי המחוקק בסעיף 35 לפקודת הניקיון, ומתפקידו של בית המשפט למלא בתוכן את המסגרת בסעיף זה.

- כסקיית חובת זהירות, דרושים שני אלמנטים להוכחת הרשלנות:**
1. לא הייתה לעורך הדין המיומנות הדרושה, או
2. למרות מיומנותו הוא נמנע מלהשתמש בה במקרה המיוחד."

רשלנות מקצועית במתן ייעוץ משפטי והכנת מסמכים

במקרה דן הנאשם נתן למתלוננת עצה כיצד להשקיע את כספו, לשמור על זכויו ולקבל ריבית. כמו כן היה אמור להבטיח את זכויותיהן בהסכם.

אברהם זר בספרו בעמ' 215-219, הביא מספר הלכות הקשורות ברשלנות מקצועית במתן ייעוץ משפטי והכנת מסמכים שנקבעו באגלול, בארה"ב ובישראל, שהלקו עשויות לעורר בבחינת התנהגות הנאשם במקרה דן.

א. על עורך הדין מוטלת החובה להסביר ללקוח את משמעותו של כל מסמך עליו הוא חותם. באופן עקרוני כעורך דין של המתלוננת היה על הנאשם להזהר את הסכם החלואה והבטיח את יכולתו בניית החוב תוך ציון סכום החוב המדוייק, דאגה לבטחויות וציון פרטים מדוייקים של הצדדים להסכם. גם אם נקבל במקרה דן את גרסת הנאשם כי רק העניב את ההסכם לחתימת המתלוננת, היה עליו לבחון אם ההסכם מבטיח את לקוחותיו תוך ציון הפרטים שציינו לעיל ובמידה ולא עשה זאת היה עליו לעיין מוסיבית בפני לקוחותיו כי הוא לא ערך את ההסכם ובחו אותו, ועל עורך דין אחר לבחון את ההסכם. כל זאת בסדרם ובתור המתלוננת על ההסכם.

ב. על עורך הדין ליעוץ ללקוח לבדוק את יכולת התשלום של הלווה, אשר הלקוח ערך עימו חוזה הלוואה.

עורך דין סביר בעת מתן עצה הכרוכה בהשקעת כסף רב, צריך היה לבחון את תרבותו והסורנותו של ההשקעה. מעבר לריבית האטרקטיבית כפי שהוצעה למתלוננת, היה על הנאשם לבדוק את יכולת החזיר של החברה. לבחון את מאון ההכנסות וההוצאות ולא להסתמך על מראה עיניים לפיו ראה הנאשם נהיית גדולת של החברה המלאות קונים.

הנאשם היה צריך להיות ער לעובדה שאם משולמת ריבית בה גבוהה יתכן שהחברה עובדת על הפסדים, כפי שאכן היה במקרה דן.

ג. על עורך הדין לדאוג להטלת עיבוד על נכס באופן הרלם ובמהירות האפשרית כדי שהלקוח לא יפסיד את זכות הקדימה שלו.

על הנאשם היה לבדוק האם ניתן להבטיח את החזר החוב ע"י רישום משנתנה היה הנכס אזהרה. לא די היה להסתמך במידע כי יש בידי החברה נכסים שניתן למשכן או לרשום הערת אזהרה לנכסים ושתי הערצות שווים, אלא היה צורך בבדיקת האם הדבר אפשרי בפועל. על הנאשם היה לדעת כי יתכן ותתעורר בעיה ברישום הערת האזהרה כפי שהבטיח המתלוננת ממש שאותו נכס שויבד לבקש ללא הגבלה כסום, ואין די בבידועו כי שווי החוב לבקש היה נמוך משווי הנכס, כדי לסמוך על כך שניתן יהיה לרשום הערת אזהרה.

ד. בעת עריכת חוזה מכר ופוינו נכס, מחובתו של עורך הדין לבדוק את החושים נשואי העניין לטובת האינטרסים של הלקוח.

אמנם במקרה דן, מדובר בהסכם הלוואה, אך גם בהסכם זה הנאשם כעורך דין של המתלוננת היה צריך לדאוג לאינטרסים של לקוחותיו, וישם מדוייק של הצד החייב בחוזה הלוואה, וישום סכום החוב כמדוייק, תיאור מדוייק של הנכס עליו מתענדים לרישום הערת אזהרה, וקודם לכן יש לבדוק האם הדבר אפשרי, כל זאת על מנת להבטיח את יכולת גבית החוב של המתלוננת.

ה. יש לקבוע עובדתית מהו היקף הייעוץ שנתבקש עורך הדין לתת ללקוח. כמו בכל מקצוע, אין לצפות מעורך הדין ליעוץ בעניין שלא נתבקש לעשות.

על מנת לא להקלע למצב כמסקרה דן, בו הנאשם טוען כי עצמו היה מונבלת רק לצעם מתן הצעה וליצירת הקשר עם החברה,

ואחילי המתלוננת התייחס לנאשם כעורך דין וגיפו ממנו לפעול ולהבטיח את זכותו עד החזר החלואה, או הכנסתה. היה על הנאשם להביל מראש את היקף עצמו לנאשם למתלוננת כי ליתרון לדאוג לאינטרסים שלהן מול החברה בעצמן או ע"י עורך דין אחר.

ו. עורך דין שנתקש והסכים ליעוץ ללקוחותיו לא רק בעניינים משפטיים אלא בעניינים עסקיים, דהיינו לייסד כספים על מנת להשקיעם בחברה מסויימת, לא הזהיר את לקוחותו, למרות שידע כי ההשקעה הינה ממוקפת, וחיובי בתשלום נוקיה של הלקוחה.

ז. עורך הדין הזהיר את המתלוננת והעמידן על הסיכונים בעסקת החלואה. הנאשם צריך היה לדעת שזוהי עסקה ממוקפת לאור הריבית הגבוהה ששולמה ללא קבלתו.

ח. עורך דין חייב לצפות את לקוחו על נזק שנגרם לו בשל אי מסירת עובדות ופרטים רלבנטיים שהיו בידעתו, והוא נמנע מלמסרם ללקוח.

ט. כספי החברה נכנסה לקשיים וביקשה מהנאשם החלואה נוספת של 300,000 ש"ח על מנת לצאת מקשיים, אמנם טוב עשה הנאשם שביקש מהחברה להחזיר את החוב למתלוננת, אך היה על הנאשם לזרז בפני המתלוננת את הקשיים הכלכליים אליהם נכנסה החברה, ולא להסתמך במכתב ששלחה החברה. באופן זה היה המתלוננת עזרה למצב בעייתית ולסיכון שלקחה בהשאת כספי אצל החברה.

י. במקרה דן, סרכיבי עוולת הרשלנות התיקט: קיימת חובה חוקית כלפי המתלוננת לפעול באמנות ובמסירות מכוון סעיף 54 ו-61 לחוק. ניתוח מעולותיו ומחזלו של הנאשם בעסקת החלואה, מוכיח כי הנאשם הפר את חובו וכתוצאה מכך נגרם נזק ממשי למתלוננת.

יא. לוקוף כנגד הנאשם את הכשלון הכלכלי שנגרם למתלוננת כתוצאה מאי החזרת החוב המתלוננת ידעו שרן מקבלת את עצת ההשקעה מאדם שאינו כלכלן, ושאינו עוסק בתחום הסקיעות כספיים, אלא מעורך דין. בעצם הועדה שהמתלוננת קיבלה את עצתו הכלכלית מבלי לרדוף בדיקות נוספות עם אנשי מקצוע בתחום, לקחו על עצמן את האחריות לשלשון הכלכלי של העסקה, ולא ניתן להאשים את הנאשם בעצם ניתוח הצעה.

כ. למתלוננת הייתה האפשרות לקבל כספי בחורה כאשר התגלו קשיים בהכנסת זכויותיהן ע"י רישום הערת אזהרה והפחתת הריבית החדרשית, למרות זאת המתלוננת לקחו סיכון והשאירו את כספי בידי החברה ממשו שתנאי הריבית היו טובים ביחס לשוק, ואל להן להלין אלא על עצמן.

כאיד, ברצם שהחליט המתלוננת להשאיר את כספי בחברה, תוך שהן סובסדת על רישום הערת אזהרה, היה על הנאשם לפעול בעניין זה או לידע את המתלוננת כי מעולה זו אינה אפשרית ואין להן שבחון באשר להחזר החוב ממצר ולא כך נהג הנאשם יש לראותו אחראי לנזק שבמוכן המשפטי בכך שעיי מעשיו ומחזלו לא הבטיח את זכויות המתלוננת בחזרו החלואה, ולא רשם לכתות הערת אזהרה.

כג. מעשיו ומחזלו של הנאשם מעלים כי פעל תוך רשלנות מקצועית מה שאשר עורך דין סביר ונכון היה נשמר מפניהן באותן נסיבות, אי לכך יש לראות בהתנהגותו עבירת משמעת והפרת החובות כלפי לקוחותיו ולכפי מקצוע עריכת הדון.

כד. רואים אנו חומרה רבה בעצם היות הנאשם, עורך דין במקצועו, מעורב במתן יעד ההשקעה וביצוע עסקת החלואה כנסיבות המקרה דן, שכן הנאשם ידע וכלל בחוזה אמור היה לדעת, כי העסקה דן, כעולה מחומר הראיות שבפנינו, נעשתה כפי שנעשתה במסרה לחימוט מניכוח ותשלום מס בנייה.

כה. מצב דומה, בו עורך דין שייע בפעילות אסורה ע"פ החוק, עלה בבדי"מ (ת"א 41/71) **התוך המחוייל של לטבת עורכי הדין בתל"א אביב"ט יו' פלוני ע"ד**, פ"דים א 25 – הנאשם הואשם בכך ששייע לחברה שהעסקה בניית חובות תגלה את עסקיה. הנאשם היה חופני ללקוחות החברה היה קטע בחליכים משפטיים לשם גביית הרוח.

כו. בית הדין הרשיע את הנאשם ופסק כי חברה הועסקת למטרות רווח – ב"הדרשת גבייה" תוך כדי נקיטת אמצעים אקסטרנה משפטיים, יש בפעולותיה, לפחות מהבחינה החברתית מוסרית טעם למנס.

"אין ספק, כי עורך דין המסייע או תורם לפעילות אסורה, כמו של

החברה ה"ל", במצע מעשה פסול, המהווה סטייה חמורה מגורמות ההתנהגות האנתיות לעורך דין: כיצד יתכן כי עורך דין יסייע לאדם, או לכלשהו, לעבור על איסור הקובע אשר נקבע מפורשות לייחוד פעולות מקצוע עריכת הדין?!" (הדגשה אינה במקור).

החבר בבייה מטוב ברייתת פורטת בעיסוקיה לתחום שיוחד לפעולה עורכי הדין, סעיף 20 לחוק, שהרי תחום ההוצאה לפועל הוא בעיסוק עורכי הדין בכלל, בית הדין קבע כי:

"פעילות הנאשם, בנקיטת ההליכים המשפטיים לגביית חובות לקוחות החברה, היתה משולבת בפעילות החברה עצמה בקשר הדוק, וזאת החל משלביו הראשונים של הקשר בין החברה והלקוח... ועד שלביו האחרונים. אשר על כן, היה במעשיו של הנאשם, בכל הכרוך בגביית חובות המגיעים לקוחות החברה, מטוס סיוע ברור ובידועין לפעילותה הפסולה, האסורה, של החברה. יתרה מזו: מעשיו האמורים של הנאשם היוו נטיית חלק, בידועין, בעסק הפסול והמכוער של "חרישת גבייה", "סחר" בהליכי תביעה וגביית חובות". (ההדגשות במקור)

אי לכך הורשע הנאשם בהתנהגות שאינה חולמת את מקצוע עריכת הדין, כעבירה על פי סעיף 3161 לחוק לשכת עורכי הדין.

במקרה דן הנאשם סיוע בידועין לפעילותה הפסולה של החברה, ונטל חלק פעיל בהפניית לקוחות לאפק השקעה זה, אי לכך אנו רואים בפעולתו מעשה שאינו הולם את מקצוע עריכת הדין.

ואת ועד, נסיבות ההלואה, ריבית בנזחה הניתנת ללא קבלות, היו עריכות לחליק טרר. אדומה לגבי בעיית עסקת ההלואה, הן לנאשם והן למתלוננת. אדם סביר היה אמור להיות ער לעובדה כי לחברה אין כדרא אפשרות לקבל הלוואות בתנאים רגילים, ולכן האפשרות היחידה שנתורה לה היתה, ככל הנראה, גיוס כספים מאנשים פרטיים ללא בטוחות נאותים, וכן מתן ריבית בנזחה במיוחד, דבר הסמיע על מצבה הכלכלי של החברה.

מגדות המתלוננת עולה כי ענין לנו עם מתלוננת נכסיות שלא היו מודעות לסיכון שתואר לעיל, והיו תלויות בצורה כמעט מוחלטת בהכוחות של הנאשם. הנאשם כעורך דין סביר היה צריך להיות מודע לתלות זו והלגיע למתלוננת את הסיכונים והחומרה הרבה בהלוואת כספן לחברה ובדואי לא לתת ידו לכך.

בחזות זאת ועדת האתיקה באשר לשאלה האם עורך דין רשאי לתת יעוץ כלכלי בשכר בתוך תחומי משרדו כפי שפורסמה כעת ואתיקה, גיליון 38, בפברואר 96, ויתן לראות אסמכתא נוספת לקביעה כי במתן עצת כלכלית יש מעשה שאינו הולם את המקצוע.

"לכאורה אין באמור בחוקים ובכללים כדי למנוע מעורך הדין לעסוק ביעוץ כלכלי בשכר לקוחותיו, אולם לדעת הוועדה, מנוע עורך הדין מלעשות כן בשל הוראת סעיף 4 לכללי האתיקה המקצועית, התשמ"ו-1986, הקובע כי "משרדו של עורך דין... לא יישם כל מטרה זולה עבודתו המקצועית של עורך הדין". לאור הוראה זו מנוע עורך הדין הכלכלן לתת במשרדו יעוץ כלכלי בשכר לקוחותיו".

לא כל שכן, במקרה דן, כאשר הנאשם נתן עצות כלכליות בתחום שאינו מיומן בו ובכלי להיות ער לסיכונים האפשריים.

בג"פ 8/79 סוברין, ע"ד נ' הועד המחוזי של לשכת עורכי הדין, פ"ד (ד' 185), התסמך כפי שהופט שמגר, על האמור בעל"פ 17/79 הועד המחוזי של לשכת עורכי הדין ש"ל-אבי-ימי נ' פלוג, פ"ד (ל"ב) 657, לענין מהותה ואופיה של העבירה על סעיף 3161 לחוק, וכך קבע:

"...מטרות כלליות של הנאשם שנקט בהחוקק סעיף 3161 לחוק, אינן האיסורים העולים ממנו ועודי תחומים נזדרה. לעורך עניינו זה, בכך אם בניין כי לאור הקבוע בסעיף 3161 חייב עורך הדין לשקוד על כך כי לא יהא בהתנהגותו מנוע או פסול המונע ביסוד הסעד של מעמד עורך הדין, במעמדו של הפרקליט איננו נובע אך ורק מן הידע בתחומי החוק אותו רכש ואשר נצדדו הוא מושגים סיוע לקוחותיו, אלא בין היתר, גם חובה עליו לנהוג בכל עת ביושר, בהגינות ובנאמנות כלפי כל אלה אתם הוא מקיים קשרים בתוקף תפקידו המקצועי".

3. האם במתן עצת ההשקעה ע"י הנאשם למתלוננת יש ניגוד אינטרסים פסול?

מעדות הנאשם עולה כי ביצע מספר פעולות שאינן מתיישבות עם מטרותיו, כי לא פעל כעורך דין, ואשר מעוררות תמיהות לגבי מעורבותו בעצת ההשקעה ובכיוצו עסקת ההלוואה.

הנאשם היה מעורב באופן פעיל במהלך העסקה מרגע מתן העצה, מעל ומעבר למה שהיה עושה אילו נתן את עצת ההשקעה חבר בלבד. מטרת למתן העצה בידו מזל החברה האם היא מוכנה לעסקה, העביר את הכספים לחברה, העביר למתלוננת הסכם לחתימה, וקיסר בין המתלוננת לחברה.

לא זו אף זו, כשנתעוררו בעיות כלכליות בחברה, הלווה הנאשם לחברה 300,000 ש"ח מכספו הפרטי, על מנת להיחלץ את החברה ולמתור את בעיותיה הכלכליות. כל זאת, לטענתו, בגין דאגתו לגורל החרות הכספיים של המתלוננת ושל אנשים נוספים. בזכות הלוואות ועל מנת להבטיח את החרות הכספיים ללווים שיק רישום הערת האחרה כפי שהובטח למתלוננת, קיבל הנאשם שיק פרוע. כמו כן, יום שליות מטכב למתלוננת בו החברה הייתה מעוניינת לתביעה כספית ההלוואה, אך כאמור המתלוננת העדיפה להמשיך את העסקה.

האמנם לקח הנאשם סיכון כה גדול על עצמו, בהלוואה לחברה, כספים רבים מכיסו, על מנת להציל את כספית המתלוננת רק משום שנתן להן עצת חבר, כטענתו!!!

טראה כי התשובה שלילית, ועלנאשם היה אינטרס במתן עצת ההשקעה מעבר למה שעולה מעדותו. אי לכך, אנו קובעים כי הנאשם פעל מתוך ניגוד עניינים בין עצתו למתלוננת בגין מעורבותו האישית בחברה.

סיכום:

הקשר בין המתלוננת לנאשם ארך מספר שנים והמתלוננת נתנו אמון מלא בנאשם. במתן העצות התמכרו על המלצתו של הנאשם להלוות לחברה את כספן בעודן בטוחות כי הנאשם מכיר את מנהלי החברה שנים ארוכות וכי אלו אנשים אמורים עליו והעומדים בדיבורם וזאת על סמך העובדה כי ייעץ ללקוחות נוספים להשקיע ולהלוות לחברה זו.

אין ספק כי נכסיות מקרה דן, הוכח קשר הדוק בין מתן העצות לגבי עיסוקו של הנאשם כעורך דין. ההכרות הקרובה בין המתלוננת לנאשם נוצרה על רקע השירות שנתן להן כעורך דין ובידו שעיסוקו המקצועי עורר בהן את האמון לסמוך על עצתו ולהלוות כספים לחברה עליה המליץ.

לאור האמור הליו המתלוננת את כספן לחברה תוך שהן סומכות ובטוחות כי הנאשם יפעל לטובתן וידאג לאינטרסים שלהן בהחזרת החוב והבטחתו, כפי שניתן לצפות מעורך דין סביר באתן נסיבות. לדאבונו הנאשם התרשל מתפקידו לא ייצג אותן באמנות ובמקצועיות, וגרם להן להסתכן בעסקת נפל.

מתוך חוסר הראיות וההודאות ברור שבמעשיו ובמחדליו של הנאשם, יש חשמה רבה בגין רשלנותו ומעורבותו בעסקה הנוגעת בפנים חוקי, ואין הם עומדים בקנה אחד עם כבוד מקצוע עריכת הדין, וחותרים הם התת אופיינית המקצוע.

בכיוצו הסכם ההלוואה הנאשם לא ייצג את המתלוננת, לקוחותיו בנאמנות מספקת, ובמקצועיות, אלא, באופן שאינו הולם את המקצוע.

מעורבות הנאשם בעסקי ההלוואות עם החברה, בנסיבות דן, ננועה בניגוד אינטרסים ואינה שומרת על כבוד המקצוע.

עורכי הדין הינם אנשי מקצוע המאמרים לפעול ולייעץ בענייני משפט ולא בענייני כלכליים ומסחריים. יש להוקיע את מעשיו ומחדליו הנאשם הממונים באמון ובנאמנות שציבור הלקוחות רוחש לציבור עורכי הדין בכללו, על מנת להגן על הציבור ועל מנת לשמור על כבוד המקצוע.

אנו מוצאים כי יש להרשיע את הנאשם בעבירות שיוחסו לו בקובלנה.

על הכרעת הדין הוגש טעונו ע"י הנאשם.